**CZU: 347:[378.147:34](478)** **https://doi.org/10.59295/rpijn2025.78**

# ANALIZA ȘI ACTUALITATEA ABORDĂRII PROBLEMELOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI PRIVAT ÎN CADRUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI JURIDIC NAȚIONAL

**LUPAȘCU Zinaida,**
Universitatea Tehnică a Moldovei,
doctor în drept, conferențiar universitar,
**ORCID: 0000-0003-3867-197X**

**SUMMARY**

Legal education in the Republic of Moldova has a crucial role in training future law specialists and in consolidating an efficient and well-structured legal system. This article seeks to examine the importance of addressing essential private law topics in national legal education programs, highlighting the relevance of this approach in the contemporary context. By adapting a research method that combines the analysis of specialized works and educational practices, the article aims to clarify goals and objectives, anticipate results, formulate conclusions and propose solutions to optimize the teaching and learning of fundamental issues in private law.

***Keywords*** **:** învățământu juridic, programe educaționale juridice, curriculum national . optimizarea predării.

## *Introducere*

Dreptul privat joacă un rol esențial atât la nivel național, cât și internațional, reglementând relațiile dintre persoane fizice și juridice în diverse domenii precum contractele, obligațiile, dreptul de proprietate și succesiunile. Într-o economie globalizată, dreptul privat facilitează tranzacțiile internaționale și asigură coerența relațiilor comerciale și civile. Conform lucrărilor doctrinarilor autohtoni Baieș S. [1], Chibac Gh. [9], Roșca N. [17], Cimil D. [1.,9], Crețu I. [9], Bloșenco A. [8], Cîrstea M. [22], etc., cât și celor români Beleiu Gh. [4], Bîrsan C. [7], Popa N. [15.,16], Constantinescu M. [11], Muraru M. [14], Mihai A. [13] acest domeniu al dreptului este pilonul principal al reglementărilor care protejează autonomia de voință a părților în cadrul raporturilor juridice.

În Republica Moldova, sistemul de învățământ juridic trece printr-un proces de transformare, influențat de modificările legislative recente și de necesitatea alinierii la standardele europene. Reformele recente din domeniul dreptului au impactat modul în care este predat dreptul privat. Conform lucrărilor civiliștilor enumerați supra, și a studiilor din revistele de specialitate, aceste modificări necesită o adaptare

continuă a curriculumului universitar pentru a reflecta realitățile economice și sociale.

***Evoluția învățământului juridic național: de la teorie la practică.***

Învățământul juridic național a trecut printr-o evoluție complexă, influențată de schimbările socio-politice și economice care au marcat istoria țării. De la primele forme de educație juridică, centrate pe teorie, s-a ajuns la un sistem de învățământ care pune accentul pe practică, pe dezvoltarea competențelor practice și pe adaptarea la cerințele pieței muncii. [14, p.16]Această transformare a avut la bază nevoia de a crea un corp de profesioniști în domeniul juridic capabili să facă față provocărilor legislative și să contribuie activ la reformarea și modernizarea sistemului de justiție. [33, p.3]

***Învățământul juridic tradițional: Accent pe teorie***

În perioada de început a învățământului juridic, procesul educațional era orientat preponderent spre teorie. La începutul secolului XX, învățământul juridic era formalizat prin crearea primelor facultăți de drept, inspirate din modelele occidentale, în special cel francez.

Sistemul educațional din acea perioadă punea accentul pe cunoașterea doctrinelor și principiilor generale de drept, formându-se astfel un fundament solid în domenii precum dreptul civil, penal sau constituțional. [13, p.18] Din acest punct de vedere, educația juridică națională era una elitistă, cu puține oportunități pentru studii de practică efectivă.

Totodată, cadrele universitare erau formate din teoreticieni de renume, care contribuiau semnificativ la dezvoltarea doctrinei juridice, însă interacțiunea studenților cu mediul practic era limitată. [18,p.45] În ciuda acestei orientări, primele generații de juriști au avut un impact major asupra formării sistemului juridic național, fiind implicate în elaborarea primelor coduri de legi și în reforma instituțiilor publice.

***Reformele post-comuniste și reorientarea către practică***

După 1989, odată cu tranziția către democrație și economia de piață, învățământul juridic a intrat într-o nouă etapă. Reformele educaționale post-comuniste au vizat restructurarea programelor de studii și adaptarea acestora la noile cerințe europene și internaționale. Creșterea numărului de universități și facultăți de drept a facilitat accesul mai larg la educația juridică, iar integrarea României în Uniunea Europeană a dus la introducerea unor cursuri și specializări axate pe dreptul european și internațional. [14, p.11]

În această perioadă, practica a început să capete o importanță crescândă. Introducerea stagiilor obligatorii, precum și parteneriatele cu instituții publice și private au permis studenților să aplice cunoștințele teoretice în contexte reale. Această schimbare a fost determinată de necesitatea ca tinerii absolvenți să fie mai bine pregătiți pentru a ocupa poziții în avocatură, magistratură, notariat sau alte profesii juridice.

***Modernizarea învățământului juridic: focusarea pe competențe practice***

În prezent, învățământul juridic național se concentrează din ce în ce mai mult pe dezvoltarea competențelor practice. Universitățile au adaptat curricula pentru a include atât activități practice, cum ar fi simulările de procese, clinici juridice, cât și cursuri care pregătesc studenții pentru examenul de intrare în profesiile juridice.

Introducerea unor metode moderne de predare, cum ar fi analiza de cazuri și metodele interactive, a avut ca scop dezvoltarea gândirii critice și a abilităților de rezolvare a problemelor. De asemenea, implicarea practicienilor, precum judecători, avocați și notari, în procesul educațional a permis studenților să beneficieze de o pregătire mai practică și mai realistă. [29, p.62-74]

O altă schimbare semnificativă este adoptarea conceptului de „educație continuă”. Acesta prevede că juriștii trebuie să își actualizeze permanent cunoștințele, prin cursuri de formare și specializare, pentru a se adapta schimbărilor legislative și nevoilor tot mai diverse ale pieței. [27]

***Provocări și perspective***

Cu toate acestea, există încă provocări în ceea ce privește implementarea eficientă a educației practice. Unele universități nu dispun de suficiente resurse sau parteneriate cu instituții relevante pentru a oferi studenților oportunități de practică pe scară largă. În plus, numărul mare de absolvenți în domeniul juridic, coroborat cu o piață a muncii suprasaturată, face ca integrarea tinerilor juriști să fie dificilă. Pentru a depăși aceste provocări, este necesară o colaborare mai strânsă între instituțiile de învățământ și cele din sistemul judiciar, precum și o modernizare continuă a metodelor de predare și evaluare. Integrarea digitalizării și a noilor tehnologii în educația juridică poate oferi soluții inovatoare pentru pregătirea viitorilor juriști, permițându-le să fie mai flexibili și mai bine pregătiți pentru provocările profesionale. [30]

Evoluția învățământului juridic național reflectă o tranziție de la o educație centrată pe teorie, către una orientată spre practică și competențe aplicabile.

Reformele educaționale post-comuniste și integrarea în Uniunea Europeană au accelerat acest proces, însă provocările rămân.

Prin adaptarea continuă a programelor de studii și prin colaborarea strânsă între mediul academic și cel profesional, educația juridică poate continua să evolueze, contribuind la formarea unei noi generații de profesioniști în drept, capabili să sprijine dezvoltarea unui sistem judiciar modern și eficient. [22, p.11]

***Provocări în predarea problemelor fundamentale ale dreptului privat***

Învățământul juridic, în special predarea dreptului privat, se confruntă cu multiple provocări, atât în Republica Moldova, cât și la nivel internațional. Structura curriculară, metodele pedagogice și interacțiunea cu mediul juridic practician sunt esențiale pentru formarea juriștilor bine pregătiți. În acest context, o analiză comparativă cu alte sisteme juridice, cum ar fi cele anglo-saxon și romano-germanic, oferă o perspectivă asupra diversității abordărilor în predarea dreptului privat.

**Structura curriculară: Cum sunt structurate cursurile de drept privat în universitățile din Moldova**

În Republica Moldova, structura curriculară a programelor de drept privat urmează în principal modelul romano-germanic, fiind inspirată din tradiția dreptului civil european. Cursurile de bază acoperă domenii precum dreptul civil, dreptul comercial, dreptul familiei și dreptul muncii.

Predarea începe cu introducerea noțiunilor fundamentale, cum ar fi contractele, obligațiile, proprietatea, relațiile comerciale și statutul persoanelor. Cursurile sunt, în general, structurate astfel încât să ofere o viziune sistematică și coerentă asupra dreptului privat. Cu toate acestea, există o provocare constantă în echilibrarea teoriei și practicii. Majoritatea universităților din Moldova prioritizează încă abordarea teoretică, ceea ce poate îngreuna integrarea practică a cunoștințelor în mediul juridic real. Deși unele universități au început să includă module mai aplicate, dar totuși focusul pe teorie rămâne o problemă fundamentală.

**Metode pedagogice: Predarea teoretică vs. abordarea practică**

Un jurist, indiferent de profesia pe care o exercită, își pierde din relevanță dacă nu deține o cultură juridică aliniată valorilor sociale contemporane. Aceasta nu poate fi dobândită decât printr-un proces îndelungat de educație juridică și o pregătire teoretică solidă, esențială pentru dezvoltarea profesională. [28., p.16]

Predarea dreptului privat în Moldova este dominată de metodele tradiționale,

centrate pe prelegeri și seminare teoretice. Această abordare favorizează cunoașterea doctrinară și înțelegerea principiilor abstracte, dar adesea neglijează dezvoltarea abilităților practice esențiale pentru profesioniștii din domeniul juridic. Cu toate acestea, în ultimii ani, universitățile au încercat să introducă metode pedagogice mai interactive, precum analiza de cazuri și simulările judiciare. Exemple de pe youtube. [31; 32] Acestea oferă studenților o oportunitate de a învăța prin experiență, permițându-le să aplice principiile teoretice la situații practice. Totuși, astfel de abordări sunt încă în fază incipientă și nu sunt uniform implementate în toate instituțiile.

Un alt aspect care limitează abordarea practică este lipsa resurselor pentru a implementa tehnici moderne, cum ar fi utilizarea tehnologiilor digitale și a platformelor de învățare interactive.

Metodele tradiționale de predare, cum ar fi prelegerile, nu reușesc întotdeauna să dezvolte competențe de gândire critică și rezolvare a problemelor, competențe esențiale pentru un jurist modern.

***Interacțiunea cu mediul juridic practician: Parteneriatele cu mediul juridic și importanța stagiilor de practică***

Una dintre provocările majore în predarea dreptului privat în Moldova este lipsa unei interacțiuni constante și consistente între mediul academic și cel profesional. Deși universitățile au început să colaboreze mai mult cu barouri, instanțe și alte instituții juridice pentru a oferi oportunități de practică studenților, parteneriatele nu sunt suficient de extinse pentru a acoperi nevoile tuturor studenților.Stagiile de practică sunt esențiale pentru a permite studenților să experimenteze direct aplicarea legilor în cazuri reale. Cu toate acestea, în Moldova, accesul la astfel de stagii este uneori limitat din cauza numărului redus de instituții partenere și a lipsei de finanțare. Acest lucru duce la o discrepanță între cunoștințele teoretice acumulate în timpul cursurilor și capacitatea de a le aplica în practică. [26]

Un alt obstacol este faptul că multe dintre oportunitățile de practică nu sunt integrate suficient în procesul de învățare formal, fiind tratate mai degrabă ca activități extracurriculare. Astfel, studenții nu primesc întotdeauna feedback-ul necesar pentru a-și îmbunătăți abilitățile juridice pe baza experiențelor practice. [11.,p.18]

***Comparativ cu alte sisteme: Cum este predat dreptul privat în alte sisteme juridice, precum cel anglo-saxon sau romano-germanic***

Sistemul de predare a dreptului privat variază considerabil între diferite tradiții

juridice. În sistemul anglo-saxon, cum ar fi cel din Regatul Unit sau Statele Unite, predarea este mult mai axată pe analiza de cazuri și pe discuții interactive. Studenții sunt adesea încurajați să gândească critic, să pună întrebări și să exploreze multiple interpretări ale legii prin intermediul precedentelor judiciare. [14, p.20]

De exemplu, metoda *„Socratică”,* utilizată în universitățile din sistemul anglo-saxon, implică dialoguri intense între profesori și studenți, unde cazurile practice devin un instrument central de învățare. Această abordare dezvoltă abilități de argumentare și gândire critică, ceea ce le oferă studenților o pregătire solidă pentru aplicarea legilor în situații practice. [6, p. 20]

În contrast, sistemul romano-germanic, la care aderă și Moldova, se bazează în mare măsură pe legi scrise și pe o abordare mai teoretică a educației. Deși în ultimii ani au fost integrate elemente de practică în predare, diferențele față de sistemele anglo-saxone rămân evidente. Cursurile din acest sistem juridic pun accent pe studiul codurilor de legi și pe învățarea sistematică a normelor legale, ceea ce poate limita flexibilitatea și adaptabilitatea studenților în fața unor probleme juridice complexe. [15, p.17]

Predarea dreptului privat în Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări care reflectă dificultățile structurale și metodologice ale sistemului de învățământ.Necesitatea de a îmbina teoria cu practica, dezvoltarea de parteneriate eficiente cu mediul juridic practician și împrumutul de bune practici din alte sisteme juridice sunt factori cheie pentru modernizarea și optimizarea educației juridice. Soluțiile trebuie să includă o reconfigurare a curriculei, o accentuare a metodelor interactive de predare și o integrare mai activă a stagiilor de practică în procesul educațional formal. [12, p.2]

***Tendințe actuale și necesitatea reformării învățământului juridic***

Învățământul juridic a evoluat semnificativ în ultimele decenii, sub influența globalizării, digitalizării și a nevoilor tot mai complexe ale pieței muncii. Aceste tendințe impun reformarea continuă a curriculei și metodelor pedagogice, astfel încât studenții să fie pregătiți pentru provocările juridice actuale. Integrarea elementelor de drept european și internațional, digitalizarea învățământului juridic și adaptarea la cerințele pieței muncii sunt esențiale pentru o pregătire juridică modernă și eficientă. [ 21, p.22]

***Importanța internaționalizării în predarea dreptului privat***

Una dintre tendințele majore în educația juridică este internaționalizarea

curriculei, în special în predarea dreptului privat. În contextul globalizării și integrării în Uniunea Europeană, atât România, cât și Republica Moldova, trebuie să integreze din ce în ce mai mult elemente de drept european și internațional în programele lor educaționale. În special în domeniul dreptului privat, care reglementează relațiile între indivizi și organizații, armonizarea normelor și interpretărilor juridice devine esențială. [ 2, p.173-177]

Integrarea unor module dedicate dreptului european sau convențiilor internaționale în curriculă este crucială pentru a oferi studenților o înțelegere mai profundă a relațiilor juridice transfrontaliere. De exemplu, conceptul de „lex mercatoria" sau normele privind conflictele de legi în contractele internaționale sunt esențiale pentru viitorii avocați care vor lucra în domenii comerciale internaționale. [20, p.32] Această tendință este cu atât mai relevantă pentru studenții din Moldova, care trebuie să înțeleagă cum se aplică legislația europeană în contextul eforturilor de aderare la Uniunea Europeană.Prin urmare, predarea dreptului privat trebuie să includă un echilibru între legislația națională și reglementările europene sau internaționale, pentru a pregăti studenții să înfrunte cazuri cu dimensiuni juridice multiple. [ 24, p.62-74]

***Digitalizarea învățământului juridic și predarea online a dreptului privat***

Digitalizarea reprezintă una dintre cele mai importante transformări în educație, inclusiv în domeniul învățământului juridic. Pandemia COVID-19 a accelerat tranziția către predarea online, iar acest model a demonstrat un potențial semnificativ în ceea ce privește flexibilitatea și accesibilitatea educației juridice.

Însă, digitalizarea nu se limitează doar la predarea la distanță, ci implică și utilizarea unor resurse și metode digitale pentru a facilita înțelegerea dreptului privat. [10, p.38. ]

Predarea online a dreptului privat poate fi îmbunătățită prin folosirea platformelor interactive, a simulărilor juridice și a resurselor digitale, cum ar fi bazele de date de jurisprudență sau softurile care permit simularea unor contracte. În plus, educația juridică trebuie să ofere competențe digitale studenților pentru a face față provocărilor profesionale din era digitală. De exemplu, aspecte precum protecția datelor personale, contractele electronice sau proprietatea intelectuală online sunt domenii emergente în dreptul privat care necesită o abordare pedagogică inovativă. [3, p.15] Digitalizarea învățământului juridic nu doar că aduce noi oportunități de

învățare, dar permite și o mai bună adaptare la realitățile contemporane ale pieței muncii, în care tehnologia joacă un rol esențial.

***Adaptarea la nevoile pieței muncii: Cum poate educația juridică să pregătească mai bine studenții pentru practică***

O altă provocare majoră pentru învățământul juridic este asigurarea unei pregătiri adecvate a studenților pentru piața muncii. Adesea, curriculele universitare sunt concentrate în mare măsură pe aspectele teoretice ale dreptului, în timp ce absolvenții au nevoie de abilități practice pentru a face față cerințelor din profesia juridică.

Un aspect important este dezvoltarea parteneriatelor cu instituții juridice, birouri de avocatură, instanțe și companii, care să ofere oportunități de practică și stagii studenților. Aceste experiențe practice sunt esențiale pentru a dezvolta abilități precum redactarea documentelor juridice, argumentarea în fața instanțelor sau gestionarea cazurilor complexe. De asemenea, activitățile de simulare a proceselor judiciare (*moot court-tribunal discutabil*) sunt extrem de utile pentru pregătirea practică a studenților. [ 25.]

Educația juridică modernă trebuie să fie orientată spre dezvoltarea competențelor care sunt direct aplicabile în profesie. De exemplu, abilitatea de a gestiona dosare în format digital, de a colabora în echipe interdisciplinare și de a înțelege noțiunile de bază ale dreptului internațional și european sunt din ce în ce mai importante.

Tendințele actuale ale învățământului juridic demonstrează necesitatea reformării acestuia pentru a se adapta la cerințele lumii moderne. Internaționalizarea, digitalizarea și orientarea către practică sunt direcții esențiale în pregătirea studenților pentru provocările complexe ale profesiei juridice. Prin integrarea unor metode și resurse moderne, învățământul juridic poate deveni mai eficient și mai adaptat nevoilor pieței muncii, contribuind astfel la formarea unor profesioniști capabili să răspundă nevoilor societății contemporane.

***Sinteza rezultatelor cercetării***

Analiza problemelor fundamentale ale dreptului privat în învățământul juridic din Republica Moldova relevă un dezechilibru între teoria predată și cerințele practice ale profesiei juridice. Cursurile de drept privat, în multe cazuri, sunt orientate excesiv spre aspecte teoretice și abstracte, fără a acorda suficientă atenție aplicabilității acestor concepte în practica de zi cu zi.

Deși există o bază solidă de cunoștințe teoretice, lipsa exemplelor practice din jurisprudența actuală și a studiilor de caz reduce importanța și eficiența procesului educațional.

Predarea dreptului privat se axează în continuare pe manualele tradiționale, care adesea nu sunt actualizate pentru a reflecta schimbările din societate, economia globală sau evoluția rapidă a tehnologiei. În plus, există o insuficientă colaborare între mediul academic și cel profesional, ceea ce limitează oportunitățile studenților de a dobândi experiență practică prin stagii sau parteneriate cu instituții juridice.

***Recomandări: Modificarea programelor de studiu***

Pentru a alimina aceste deficiențe, se impune o reformă a programelor de studiu care să includă mai multe aspecte practice și interdisciplinare. În primul rând, este necesară o accentuare a aplicabilității dreptului privat prin introducerea unor module de studii de caz și jurisprudență actuală, care să permită studenților să analizeze și să înțeleagă modul în care conceptele teoretice sunt puse în practică în instanțe. Acest lucru ar asigura o conexiune mai strânsă între teorie și realitatea juridică contemporană.

O altă recomandare esențială este creșterea colaborării cu mediul profesional. Facultățile de drept ar trebui să dezvolte parteneriate mai solide cu birouri de avocatură, instanțe și alte instituții juridice, pentru a le oferi studenților oportunitatea de a participa la stagii și de a interacționa direct cu profesioniști în domeniu. Această interacțiune va facilita transferul de cunoștințe practice și va pregăti mai bine studenții pentru provocările pe care le vor întâlni în carieră.

De asemenea, programele de studiu trebuie să fie revizuite pentru a include un conținut interdisciplinar care să reflecte realitățile juridice, economice și tehnologice ale societății moderne. În contextul digitalizării și globalizării, noțiuni precum protecția datelor, comerțul electronic sau inteligența artificială ar trebui integrate în predarea dreptului privat.

***Adaptarea învățământului juridic la noile realități socio-economice și tehnologice***

Pe termen lung, implementarea acestor reforme va avea un impact semnificativ asupra calității educației juridice și asupra capacității absolvenților de a se integra cu succes pe piața muncii. Un curriculum mai bine adaptat realităților socio-economice și tehnologice va pregăti studenții să facă față provocărilor juridice contemporane,

inclusiv celor legate de globalizare, digitalizare și creșterea complexității cazurilor juridice.

Un accent mai mare pe formarea practică și colaborarea cu mediul profesional va asigura, de asemenea, că viitorii juriști sunt nu doar teoreticieni, ci și practicieni competenți, capabili să aplice rapid cunoștințele dobândite în contextul specific al fiecărui caz. Adaptarea învățământului juridic la aceste cerințe va contribui, în mod cert, la consolidarea profesiei de avocat și la întărirea statului de drept.

Prin urmare, reformarea învățământului juridic în sensul recomandat nu doar că va îmbunătăți pregătirea absolvenților, dar va juca un rol important în evoluția sistemului juridic din Republica Moldova în ansamblul său, aducându-l mai aproape de standardele internaționale.

**BIBLIOGRAFIE :**

**Manuale de drept privat naționale și internaționale:**

1. BAIEȘ, S. și alții. Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor. Ed. a II-a, Vol. II. Chișinău: Î.S.F.E.P. ”Tipografia Centrală”, 2005. 528 p.

2. BĂIEȘU, Aurel. Tendințe actuale în procesul de armonizare a dreptului privat în Europa. Conferința "Promotion of Social and Economic Values in the Context of European Integration", Chişinău, Moldova, 3-4 decembrie 2021, P. 173-177.

3. BAINBRIDGE,D.I.Introduction to Information Technology Law.PearsonEducation, 2018.

4. BELEU, Gheorghe. Drept civil român. Introducere în drept civil. Subiectele dreptului civil. București: ȘANSA - SRL, 1995.

5. BELEU, Gh., POP, A. Curs de drept civil. București: Editura Universitatea din București, Facultatea de Drept, 1993. 616 p.

6. BERKOWITZ, J., & Schffer, L. Socratic Teaching in Law Schools: Case Study Approach. Cambridge University Press, 2015.

7. BÎRSAN, Cornelius. Drept civil. Obligațiile.

8. BLOȘENCO, A. Răspunderea civilă delictuală. Chișinău: Editura ARC, 2002. 308 p.

9. CHIBAC, Gh. și alții. Drept civil. Contracte speciale. Vol. III. Chișinău: Ed. Cartier Juridic, 2005. 688 p.

10. CHIRIȚĂ, Radu. Jurisprudența privind contractele electronice în România și Uniunea Europeană. Editura Hamangiu, 2020.

11. CONSTANTINESCU, Mihail. Metode pedagogice moderne în educația juridică. Editura All, 2018.

12. DĂNIȘOR, Gh.. Teoria generală a dreptului privat.Editura Universul Juridic, Buc.2020.

13. MIHAI, Adrian. Evoluția învățământului juridic în România: între teorie și practică. Editura Hamangiu, 2020.

14. MURARU,I.Drept privat în contextul educației juridice moderne. Edit.Hamangiu, 2020.

15. POPA, Nicolae. Învățământul juridic în România și Republica Moldova: Tradiții și provocări. Editura Universul Juridic, 2017.

16. POPA, Nicolae. Drept privat comparat: Predarea și aplicarea practică. București: Editura All, 2021.

17. ROȘCA, N., BAIEȘ, S. Drept civil: Partea generală, Persoana fizică, Persoana juridică. CEPUSM, Ed. a 2-a. Chișinău: Î.S.F.E.P., Tipografia Centrală, 2005. 400 p.

18. STĂNCULESCU, S., Teoria și practica dreptului civil. București: Editura CH Beck, 2018.

19. Universitatea de Stat din Moldova. Curriculum pentru Programul de Drept, 2023.

**Articole și monografii relevante în domeniul educației juridice:**

20. AUBY, Jean-Bernard – Internationalization of Private Law: A New Paradigm for Legal Education. Hart Publishing, 2017.

21. CASSESE, Sabino – *Globalization, Law and the State: Challenges for Legal Education*. Oxford University Press, 2019.

22. CÎRSREA, Mircea – *Provocările învățământului juridic național*. Revista Română de Drept Privat, 2021.

**Resurse online și baze de date juridice:**

23. BOLOCAN-HOLBAN A., BOTNARENCO M., VIDAICU M. Ghid metodic pentru stagiile de practică; USM, F-tea de Drept. – Chişinău: 2021. [Accesat: 30.08.2024] Disponibil: https://drept.usm.md/wp-content/uploads/Ghid-metodic-pentru-stagiile-de-practica.pdf

24. Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice. [Accesat:01.09.2024] Disponibil: https://educational.studiamsu.md/wp-content/uploads/2022/01/10.-p.62-74.pdf

25. European Law Moot Court. [Accesat: 22.07.2024] Disponibil: https://europeanlawmootcourt.eu/

26. GHID Organizarea şi desfăşurarea stagiilor de practică. [Accesat: 16.06.2024] Disponibil: https://utm.md/acte_normative/interne/ghidStagiiPractica.pdf

27. Ministerul Educației Naționale. Strategia națională de dezvoltare a învățământului superior 2021-2030. [Accesat: 11.07.2024] Disponibil:

https://mecc.gov.md/sites/default/files/concept_strategie_program_de_implementare_educatia_2030.pdf

28. NEGRU, A.,Retrospective, realități și provocări ale învățământului juridic. Conferința științifică națională cu participare internațională "Realități și perspective ale învățământului juridic național",USM,01-02 octombrie 2019, Chișinău, p.16. [Accesat: 10.09.2024] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/CulegereIRealitati_si_ perspective_2019.pdf

29. PAIU,M.;REPIDA,T.;ȚURCANU,C.,Organizarea procesului didactic în școala superioară din perspectiva conexiunii și continuității metodologiei de predare – învățare. STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE, 2017, nr.9(109), Seria „Științe ale educației", p. 62-74. [Accesat: 22.08.2024] Disponibil: https://educational.studiamsu.md/wp-content/uploads/2022/01/10.-p.62-74.pdf

30. Perspectivele de dezvoltare a învățământului superior, discutate de MEC cu reprezentanții Băncii Mondiale. [Accesat:12.07.2024] Disponibil: https://mec.gov.md/ro/content/perspectivele-de-dezvoltare-invatamantului-superior-discutate-de-mec-cu-reprezentantii-0

31. Proces simulat drept civil, 25-04-2018 P1. [Accesat: 27.06.2024] Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=_qAlH42AQEo

32. Simulare de proces penal. [Accesat: 27.06.2024] Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=uuOyEttSvtg